UDK: 911.3:338.45(575.142)

QASHQADARYO VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARINING SHAKLLANISH DINAMIKASI VA HUDUDIY JOYLASHUVI

Qurbonov Paxlavon Rustamovich
Qarshi davlat universiteti, geografiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Isroilov Og‘abek Vahobjon o‘g‘li
Qarshi davlat universiteti magistranti

Annotatsiya. *Maqolada Qashqadaryo viloyatida kichik sanoat zonalarining (KSZ) shakllanish bosqichlari, 2019–2024-yillardagi dinamikasi va hududiy joylashuvi iqtisodiy geografik nuqtai nazardan tahlil qilingan. Statistika ma’lumotlari va hukumat qarorlari asosida viloyatda KSZlar soni 5 tadan 32 taga oshgani, ularning respublikadagi o‘rni va aholi soniga nisbatan zichligi aniqlangan. 2022–2026-yillarga rejalashtirilgan 72 ta KSZning tumanlar bo‘yicha taqsimoti hamda yangi oltita zonaning maydoni, lotlari va infratuzilma xarajatlari kartografik usulda baholangan. Korrelyatsion tahlil KSZ rejasi bilan tumanlar ehtiyoji o‘rtasida bog‘liqlik deyarli yo‘qligini ko‘rsatdi. KSZlarning to‘rtta joylashuv tipi ajratilgan.*

Kalit so‘zlar: *kichik sanoat zonasi, hududiy joylashuv, shakllanish dinamikasi, Qashqadaryo viloyati, sanoat geografiyasi, aholi bandligi, infratuzilma, kartografik tahlil.*

ДИНАМИКА ФОРМИРОВАНИЯ И ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ РАЗМЕЩЕНИЕ МАЛЫХ ПРОМЫШЛЕННЫХ ЗОН В КАШКАДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Курбанова Пахлавон Рустамович
Каршинский государственный университет, доктор географических наук (DSc), доцент
Исроилов Огабек Вахобжон угли
Магистрант Каршинского государственного университета

Аннотация. *В статье анализируются этапы формирования, динамика за 2019–2024 гг. и территориальное размещение малых промышленных зон (МПЗ) Кашкадарьинской области. На основе статистических данных и правительственных решений установлено, что число МПЗ выросло с 5 до 32, определены место области в республике и плотность зон относительно населения. Картографическим методом оценены распределение 72 запланированных на 2022–2026 гг. МПЗ по районам, площадь, лоты и затраты на инфраструктуру шести новых зон. Корреляционный анализ выявил отсутствие связи плана МПЗ с потребностями районов. Выделены четыре типа МПЗ.*

Ключевые слова: *малая промышленная зона, территориальное размещение, динамика формирования, Кашкадарьинская область, география промышленности, занятость населения, инфраструктура, картографический анализ.*

FORMATION DYNAMICS AND SPATIAL DISTRIBUTION OF SMALL INDUSTRIAL ZONES IN KASHKADARYA REGION

Kurbanov Pakhlavon Rustamovich
Karshi State University, Doctor of Geographical Sciences (DSc), Associate Professor
Isroilov Ogabek Vakhobjon ugli
Master's student at Karshi State University

Annotation. *The article analyzes from the economic-geographical standpoint the formation stages, dynamics in 2019–2024 and spatial distribution of small industrial zones (SIZ) in Kashkadarya region of Uzbekistan. Based on statistics and government decrees, it is shown that the number of SIZ increased from 5 to 32; the region’s position in the country and the density of zones relative to population are determined. The district distribution of 72 zones planned for 2022–2026 and the area, plots and infrastructure costs of six new zones are mapped and analyzed. Correlation analysis revealed no link between the SIZ plan and district needs. Four location types are singled out.*

Keywords: *small industrial zone, spatial distribution, formation dynamics, Kashkadarya region, industrial geography, employment, infrastructure, cartographic analysis.*

Kirish. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, sanoat ishlab chiqarishini hududlar bo‘ylab mutanosib joylashtirish va aholi bandligini ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi”da har bir tuman va shaharning “o‘sish nuqtalari”ni aniqlash hamda mahalliy resurslar asosida yangi ish o‘rinlarini yaratish vazifalari belgilangan [2]. Bu vazifalarni amalga oshirishning asosiy institutsional vositalaridan biri kichik sanoat zonalari (KSZ) bo‘lib, respublikada ularning soni 2019-yildagi 63 tadan 2026-yil 1-yanvar holatiga 423 taga yetgan [12].

Qashqadaryo viloyati aholi soni bo‘yicha respublikada uchinchi o‘rinda turadi: 2026-yil 1-yanvar holatiga viloyat aholisi 3717,0 ming kishini tashkil etib, uning 57,4 foizi qishloq joylarida yashaydi [14]. Viloyat yoqilg‘i-energetika va kimyo sanoati bo‘yicha yetakchi hududlardan biri bo‘lsa-da, sanoat ishlab chiqarishi bir necha markazda jamlangan: 2025-yilning ma’lumotlariga ko‘ra sanoat mahsulotining 49,7 foizi Nishon, G‘uzor tumanlari va Qarshi shahriga to‘g‘ri kelgan [13]. Shu sababli kichik sanoat zonalari orqali sanoatni periferik qishloq tumanlariga tarqatish masalasi viloyat uchun alohida dolzarblik kasb etadi.

Kichik sanoat zonalarining iqtisodiy jihatlari M.M.Ashurov, K.M.Shodmonqulov, D.D.Farmonov kabi tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan [9; 11; 12], Qashqadaryo viloyati sanoatining hududiy xususiyatlari esa G.A.Abdiholiqova va boshqa mualliflar ishlarida ko‘rib chiqilgan [8; 20]. Biroq viloyatda KSZlarning shakllanish dinamikasi va hududiy joylashuvi iqtisodiy geografik nuqtai nazardan yetarlicha tahlil qilinmagan. Maqolaning maqsadi – Qashqadaryo viloyatida KSZlarning shakllanish bosqichlari, miqdoriy dinamikasi va tumanlar kesimidagi joylashuv xususiyatlarini aniqlash.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Sanoatni hududiy joylashtirishning nazariy asoslari A.Veberning sanoat joylashuvi nazariyasida, V.Kristallerning markaziy o‘rinlar nazariyasida, F.Perruning o‘sish qutblari g‘oyasida va P.Krugmanning “yangi iqtisodiy geografiya”sida ishlab chiqilgan [15; 16; 17; 18]. Hududlarni iqtisodiy geografik jihatdan tashkil etish va mintaqaviy rivojlantirish masalalari o‘zbek iqtisodiy geograflari, xususan, A.S.Soliyev ishlarida milliy sharoitga moslab ishlab chiqilgan [10]. Maxsus iqtisodiy zonalar faoliyatini baholash bo‘yicha Jahon banki va UNCTAD ekspertlarining tadqiqotlari muhim ahamiyatga ega [19]. O‘zbekiston qonunchiligida KSZ maxsus iqtisodiy zonalarning alohida turi sifatida “Maxsus iqtisodiy zonalar to‘g‘risida”gi Qonun bilan belgilangan [1], ularning faoliyat tartibi esa Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 9-martdagi 134-son qarori bilan tasdiqlangan nizom asosida tartibga solinadi [4].

Tadqiqotning axborot bazasini O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi va uning Qashqadaryo viloyati boshqarmasi ma’lumotlari [12; 13; 14], viloyatni kompleks rivojlantirishga oid Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-apreldagi 201-son va Prezidentning 2023-yil 3-fevraldagi PQ-44-son qarorlari [5; 6], shuningdek, rasmiy axborot manbalari tashkil etdi. Tadqiqotda tarixiy-qiyosiy, statistik, kartografik va korrelyatsion tahlil usullaridan foydalanildi. Kartogrammalar

tumanlarning raqamli ma’muriy chegaralari qatlami asosida Python muhitida (matplotlib, shapely kutubxonalari) tuzildi. KSZ rejasining tumanlar ehtiyojiga muvofiqligini baholash uchun Pirson korrelyatsiya koeffitsiyenti qo‘llanildi; tumanlarning KSZga ehtiyoji aholi jon boshiga sanoat mahsuloti, migratsiya saldosi va aholining o‘sish sur’ati ko‘rsatkichlaridan tuzilgan integral indeks orqali ifodalandi.

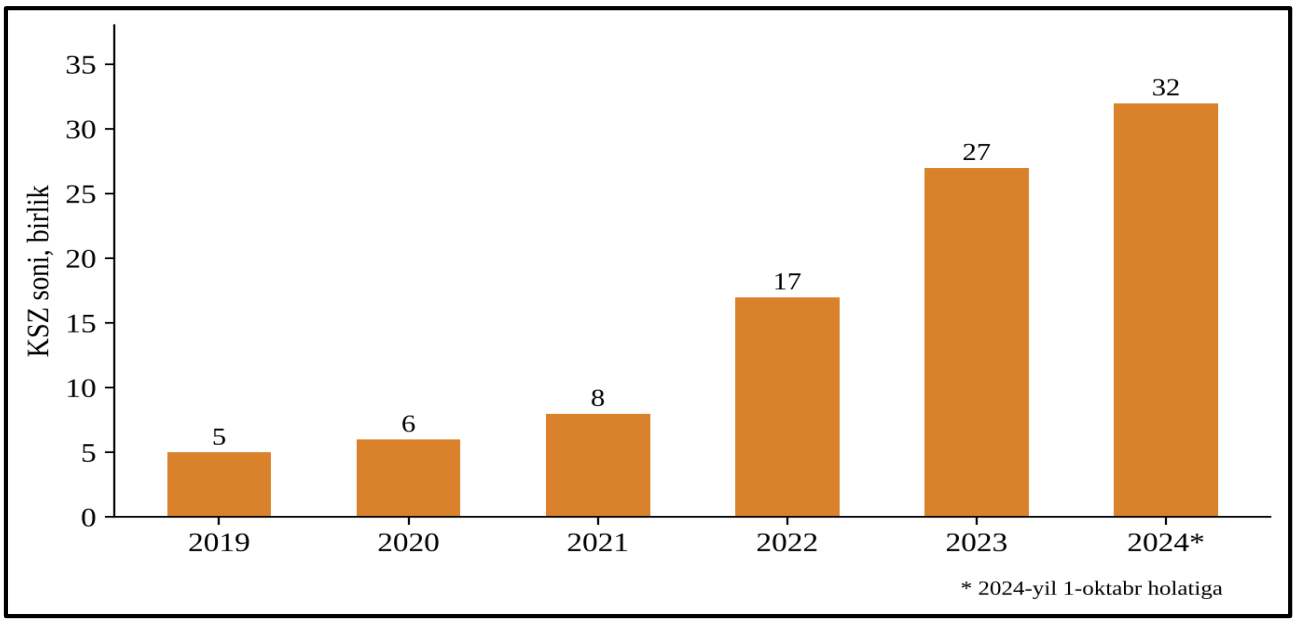
Natijalar va muhokama. ***KSZlarning shakllanish bosqichlari.*** Qashqadaryo viloyatida KSZlarni tashkil etish jarayonini uch bosqichga ajratish mumkin. Birinchi bosqichda (2018-yilgacha) zonalar asosan bo‘sh turgan davlat aktivlari negizida yirik shaharlarda tashkil etilgan. Prezidentning 2018-yil 29-martdagi PQ-3635-son qarori bilan davlat mulki bo‘lgan va davlat ulushi mavjud xo‘jalik jamiyatlarining foydalanilmayotgan ishlab chiqarish maydonlarida jami 30 gektarga yaqin hududda 7 ta KSZ tashkil etish belgilangan [3; 21]. Ushbu zonalardagi ko‘chmas mulk tadbirkorlarga 10 yillik muddatga ijara to‘lovining eng kam stavkasida berilib, biznes-reja va ish o‘rinlari bo‘yicha majburiyatlar bajarilgach, mulk huquqi tadbirkorga o‘tishi nazarda tutilgan. Investitsiya loyihalarini moliyalashtirish uchun Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi tomonidan tijorat banklari orqali 25 mln AQSH dollarlik kredit liniyasi ochilgan [21].

Ikkinchi bosqich (2022–2023-yillar) KSZlarning hududiy dasturlar asosida ommaviy tashkil etilishi bilan tavsiflanadi. Uchinchi bosqich (2024-yildan hozirgacha) esa zonalar faoliyati samaradorligini oshirish, ishtirokchilarning investitsiya va ijtimoiy majburiyatlari ijrosini monitoring qilish hamda KSZlarni yirik sanoat zonalari va klasterlar bilan integratsiyalash bilan bog‘liq [7].

Miqdoriy dinamika. Viloyatda faoliyat yuritayotgan KSZlar soni 2019-yildagi 5 tadan 2024-yil 1-oktabr holatiga 32 taga yetdi, ya’ni 6,4 barobar oshdi (1-rasm) [12]. Eng sezilarli o‘sish 2022-yilda (8 tadan 17 taga) va 2023-yilda (17 tadan 27 taga) kuzatildi. Bu ikki yillik keskin o‘sish Vazirlar Mahkamasining 201-son qarori bilan tasdiqlangan hududlarni kompleks rivojlantirish dasturi hamda PQ-44-son qaror bilan bevosita bog‘liq [5; 6].

1-rasm.

Qashqadaryo viloyatida faoliyat yuritayotgan kichik sanoat zonalari soni dinamikasi, 2019–2024-yy.

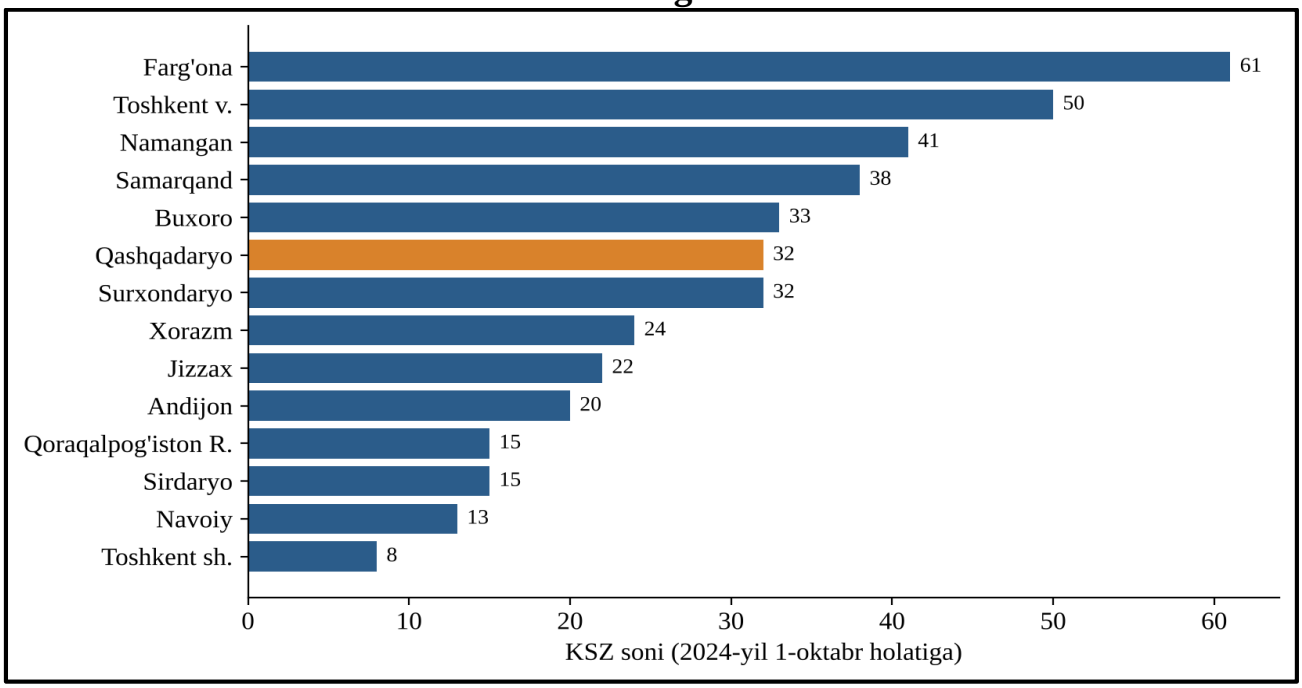

Manba: (rasm [12] ma’lumotlari asosida tuzilgan)

Respublika miqyosida viloyat 32 ta KSZ bilan Surxondaryo viloyati bilan birgalikda oltinchi o‘rinni egallaydi; eng ko‘p KSZ Farg‘ona (61 ta), Toshkent (50 ta) va Namangan (41 ta) viloyatlarida joylashgan (2-rasm) [12]. Biroq aholi soniga nisbatan olinganda viloyatdagi KSZlar zichligi (har 100 ming kishiga 0,9 ta) Farg‘ona (taxminan 1,5 ta), Namangan (1,4 ta) va Buxoro (1,6 ta) viloyatlaridan ancha past. Bu ko‘rsatkich viloyatda KSZ tarmog‘ini kengaytirish uchun katta salohiyat mavjudligini ko‘rsatadi.

2-rasm.

O‘zbekiston Respublikasi hududlarida kichik sanoat zonalari soni, 2024-yil holatiga

Manba: (rasm [12] ma’lumotlari asosida tuzilgan)

Matbuotda e’lon qilingan ma’lumotlarga ko‘ra, viloyatda 300 gektardan ortiq maydonda jami 59 ta sanoat zonasi barpo etilgan, ulardan 2 tasi erkin iqtisodiy zona, 15 tasi yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonasi, 42 tasi kichik sanoat zonasidir [22].

Statistika ma’lumotlari (32 ta) bilan bu ko‘rsatkich o‘rtasidagi farq tashkil etilgan, ammo hali to‘liq faoliyat boshlamagan zonalar hisobiga yuzaga keladi. Bunday tafovut KSZlar bo‘yicha yagona ochiq statistik hisobni yuritish zarurligini ko‘rsatadi.

Rejalashtirilgan KSZlarning hududiy taqsimoti. Vazirlar Mahkamasining 201-son qarorida 2022–2026-yillarda viloyatda jami 72 ta KSZ tashkil etish maqsadli ko‘rsatkichi belgilangan: 2022-yilda 12 ta, keyingi to‘rt yilda har yili 15 tadan [5]. Ushbu ko‘rsatkichning tumanlar kesimidagi taqsimoti 1-jadval va 3-rasmda keltirilgan.

1-jadvaldan ko‘rinadiki, KSZ tashkil etish rejasi tumanlar o‘rtasida nisbatan teng taqsimlangan: har bir ma’muriy birlikka 4–6 tadan KSZ to‘g‘ri keladi. Eng ko‘p KSZ (6 tadan) Dehqonobod, Kitob va Chiroqchi tumanlarida rejalashtirilgan. Aholi soniga nisbatan esa vaziyat boshqacha: har 100 ming kishiga rejalashtirilgan KSZlar soni Muborak (4,16) va Dehqonobod (3,65) tumanlarida eng yuqori, Ko‘kdala (0,51), Qarshi shahri (1,32) va Koson (1,55) tumanlarida esa eng past.

Korrelyatsion tahlil rejalashtirilgan KSZlar soni bilan tumanlarning KSZga ehtiyoj indeksi o‘rtasida deyarli bog‘liqlik yo‘qligini ko‘rsatdi (r = 0,05; aholi soniga nisbatan olinganda r = –0,20). Boshqacha aytganda, KSZlarni rejalashtirishda “tenglik” (har bir tumanga taxminan teng miqdor) tamoyili ustunlik qilgan, hududlarning demografik va iqtisodiy ehtiyojlari esa yetarlicha hisobga olinmagan. Masalan, aholisi eng ko‘p bo‘lgan Koson (326,7 ming kishi) va Qamashi (306,9 ming kishi) tumanlarida KSZlarning aholi soniga nisbati viloyat o‘rtacha ko‘rsatkichidan (1,98) past.

1-jadval.

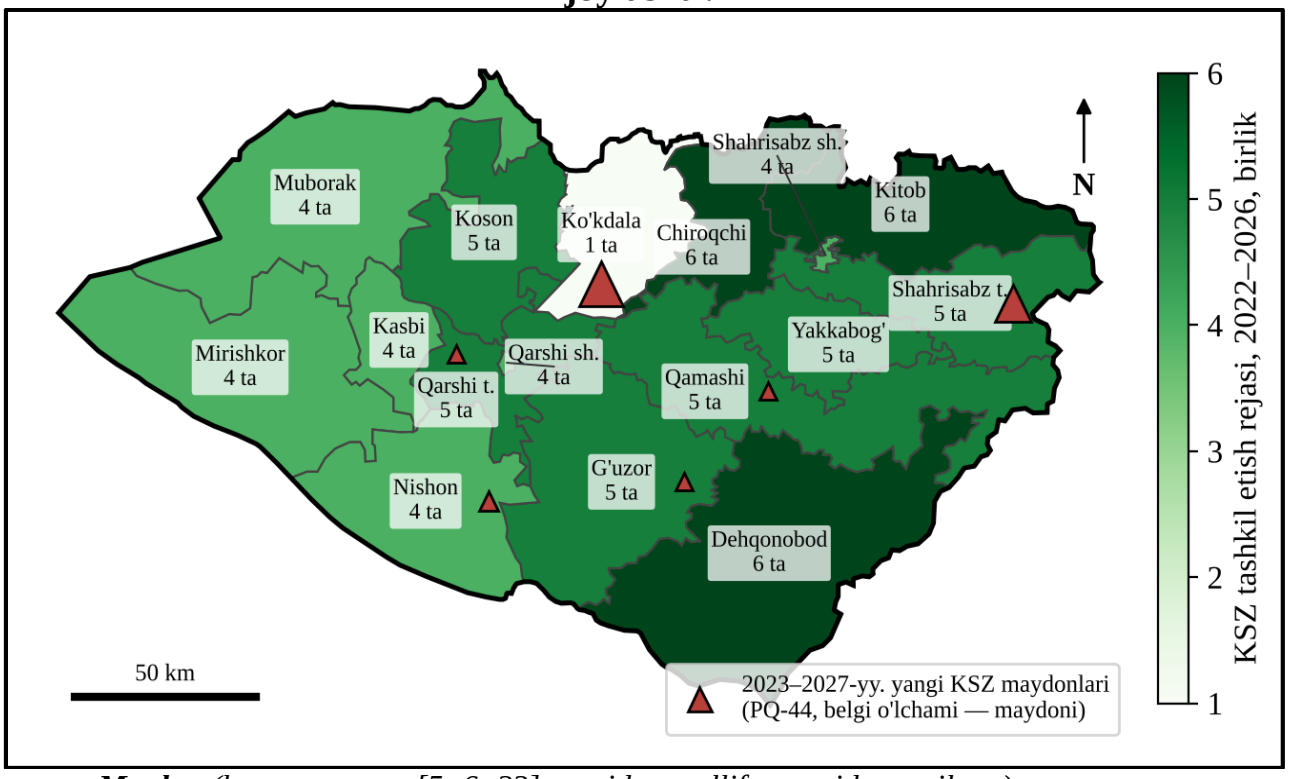
Qashqadaryo viloyatida 2022–2026-yillarda kichik sanoat zonalarini tashkil etish maqsadli ko‘rsatkichlari

Hudud	KSZ soni, birlik	Aholi, ming kishi	Har 100 ming kishiga KSZ	KSZga ehtiyoj indeksi
Qarshi sh.	4	306,3	1,32	0,361
Shahrisabz sh.	4	152,7	2,64	0,492
G‘uzor	5	232,0	2,18	0,595
Dehqonobod	6	166,2	3,65	0,683
Qamashi	5	306,9	1,65	0,764
Qarshi t.	5	286,5	1,77	0,432
Koson	5	326,7	1,55	0,642
Kitob	6	293,4	2,07	0,609
Mirishkor	4	134,9	2,99	0,530
Muborak	4	97,0	4,16	0,530
Nishon	4	174,6	2,32	0,443
Kasbi	4	222,3	1,82	0,579
Ko‘kdala	1*	200,0	0,51	0,786
Chiroqchi	6	280,9	2,16	0,763
Shahrisabz t.	5	242,8	2,07	0,556
Yakkabog‘	5	293,8	1,72	0,690
Viloyat	**73**	**3 717,0**	**1,98**	**x**

Manba: *[5; 6] asosida muallif hisob-kitobi. * Ko‘kdala tumani 201-son qarorda alohida ko‘rsatilmagan; PQ-44 bo‘yicha “Oltin dala” KSZ (15 ga) hisobga olindi.*

3-rasm.

Qashqadaryo viloyatida 2022–2026-yillarda KSZ tashkil etish maqsadli ko‘rsatkichlari va 2023–2027-yillarda tashkil etilayotgan yangi KSZlar joylashuvi

Manba: *(kartogramma; [5; 6; 23] asosida muallif tomonidan tuzilgan)*

Yangi KSZlar va ularning infratuzilmasi. PQ-44-son qaror (2026-yil 13-martdagi PQ-96-son qaror tahririda) bilan viloyatda yangi tashkil etiladigan oltita KSZning manzilli ro‘yxati va ularni tashqi muhandislik-kommunikatsiya tarmoqlari bilan ta’minlash dasturi tasdiqlangan (2-jadval) [6].

2-jadval

Qashqadaryo viloyatida yangi tashkil etiladigan kichik sanoat zonalari va ularning infratuzilma bilan ta’minlanishi

Tuman	KSZ joylashuvi (MFY)	Maydoni, ga	Lotlar soni	Gaz tarmog‘i, km	Elektr tarmog‘i, km	Avtoyo‘l, km	Infratuzilma qiymati, mln so‘m
Qamashi	Mang‘it	1,0	9	1,5	10,0	1,5	5 310
Ko‘kdala	Oltin dala	15,0	87	1,7	0,3	1,5	4 600
Shahrisabz	Shamaton	11,0	52	–	2,0	2,0	4 650
Nishon	Nurchi	1,5	12	–	–	–	–
Qarshi	Ko‘chkak	1,0	10	–	–	–	–
G‘uzor	Qorako‘l	1,0	9	–	–	–	–
Jami	**6 ta KSZ**	**30,5**	**179**	**3,2**	**12,3**	**5,0**	**14 560**

Manba: *[6] (PQ-44-son qarorning 5- va 5a-ilovalari, PQ-96 tahririda). Infratuzilma ishlari muddati – 2026–2027-yy.*

Yangi KSZlarning umumiy maydoni 30,5 gektar bo‘lib, ularda 179 ta lot tadbirkorlarga ajratiladi. Eng yiriklari – Ko‘kdala tumanidagi “Oltin dala” (15 ga, 87 lot) va Shahrisabz tumanidagi “Shamaton” (11 ga, 52 lot) zonalari; qolgan to‘rt zona 1–1,5 gektarli kichik maydonlardir. Ushbu zonalarni gaz, elektr energiyasi va avtomobil yo‘llari bilan ta’minlash uchun 2026–2027-yillarda jami 14,56 mlrd so‘m ajratish belgilangan, shundan 10 mlrd so‘mi (68,7 %) yo‘l qurilishiga to‘g‘ri keladi. Bu ko‘rsatkich KSZ tashkil etishda transport infratuzilmasi eng qimmat omil ekanligini

tasdiqlaydi. Shuningdek, KSZ va boshqa sanoat obektlari uchun qishloq xo‘jaligi yerlari toifasidan jami 206,0 gektar yer o‘tkazilgan bo‘lib, shundan atigi 32,1 gektari sug‘oriladigan yerlardir [6]. Demak, sanoat zonalari asosan qishloq xo‘jaligida qimmati past yerlarda tashkil etilmoqda.

Viloyatdagi namunaviy zonalardan biri – Qarshi shahridagi 6 gektarli “Qavali” KSZ. Unda joylashgan “Pegas” korxonasida temirni qayta ishlash, lak-bo‘yoq, eshik va to‘qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish yo‘lga qo‘yilgan (13 mlrd so‘mdan ortiq loyiha, 150 ish o‘rni), “Karshi W and D Factory” korxonasida esa eshik va mebel mahsulotlari ishlab chiqariladi (8,5 mlrd so‘m, 26 ish o‘rni); zonada yana 7 ta loyiha hisobiga 725 kishining bandligi ta’minlanishi rejalashtirilgan [24].

Joylashuv tiplari. Viloyatdagi KSZlarni joylashuv xususiyatiga ko‘ra to‘rt tipga ajratish mumkin:

– shahar ichidagi KSZlar – Qarshi va Shahrisabz shaharlarida, mavjud sanoat hududlari yoki bo‘sh turgan korxonalar negizida (“Qavali” va boshqalar); bozorga yaqinlik va tayyor infratuzilma afzalligiga ega, ammo kengayish imkoniyati cheklangan;

– shahar atrofi KSZlari – Qarshi tumanining Qarshi shahriga tutash mahallalarida (“Ko‘chkak”, “Yangibog‘”); suburbanizatsiya jarayoni va ijobiy migratsiya saldosi bilan bog‘liq;

– tuman markazi KSZlari – tuman markazlarida yoki ularga yaqin joyda (“Oltin dala”, “Mang‘it”, “Nurchi”); asosiy vazifasi – tuman aholisini ish bilan ta’minlash;

– yo‘l bo‘yi KSZlari – xalqaro va respublika ahamiyatidagi avtomobil yo‘llari bo‘yida (G‘uzor tumanidagi “Qorako‘l”, Shahrisabz tumanidagi “Shamaton”); logistika va yo‘l bo‘yi servisi bilan uyg‘unlashadi.

Yirik sanoat loyihalari bilan bog‘liqlik. 2026-yilda Muborak maxsus innovatsion sanoat zonasi va Qarshi yashil texnologiyalar sanoat zonasini tashkil etib, 2026–2027-yillarda ularda 1,1 mlrd dollardan ziyod 36 ta loyihani amalga oshirish va 6 mingga yaqin ish o‘rni yaratish rejalashtirilgan [23]. 2026-yil oktabrida viloyatda oltita sanoat klasteri tashkil etish va “Qashqadaryo” erkin iqtisodiy zonasining filiallarini ochish vazifasi qo‘yildi [25]. Bu tashabbuslar KSZlar uchun yangi imkoniyat ochadi: yirik zonalar va klasterlar “tayanch” korxona vazifasini bajarib, ular atrofida butlovchi qismlar, qadoqlash materiallari va ta’mirlash xizmatlari ishlab chiqaruvchi kichik korxonalarga talab paydo bo‘ladi.

Shu bilan birga, viloyat KSZlari faoliyatida bir qator muammolar ham mavjud: ayrim zonalarning tashqi muhandislik tarmoqlari bilan o‘z vaqtida ta’minlanmagani; ishtirokchilarning bir qismi tomonidan investitsiya va ish o‘rni yaratish majburiyatlarining bajarilmasligi; zonalarning tor ixtisoslashuvi yo‘qligi va natijada kooperatsiya samarasining pastligi; malakali kadrlar yetishmasligi hamda ichimlik va texnik suv ta’minotidagi cheklovlar [7; 20].

Xulosa. Tadqiqot natijalari quyidagi xulosalarni chiqarish imkonini beradi. Birinchidan, Qashqadaryo viloyatida KSZlar uch bosqichda shakllangan va 2019–2024-yillarda ularning soni 6,4 barobar oshib, 32 taga yetgan; eng jadal o‘sish 2022–2023-yillarga to‘g‘ri keladi. Ikkinchidan, viloyat KSZlar soni bo‘yicha respublikada oltinchi o‘rinda bo‘lsa-da, aholi soniga nisbatan zichlik (0,9 ta / 100 ming kishi) yetakchi viloyatlardan sezilarli darajada past. Uchinchidan, 2022–2026-yillarga

rejalashtirilgan 72 ta KSZ tumanlar o‘rtasida deyarli teng taqsimlangan, ammo bu taqsimot tumanlarning demografik va iqtisodiy ehtiyojlariga mos kelmaydi (r = 0,05). To‘rtinchidan, yangi KSZlarni tashkil etishda eng katta xarajat transport infratuzilmasiga to‘g‘ri keladi (68,7 %), bu esa zonalar joylashuvini tanlashda mavjud yo‘l tarmog‘iga yaqinlikni ustuvor omil sifatida hisobga olishni talab etadi.

Olingan natijalar asosida viloyatda KSZlarni rejalashtirishda “tenglik” tamoyilidan “ehtiyoj va salohiyat” tamoyiliga o‘tish, aholisi zich, ammo sanoat salohiyati past tumanlarda (Qamashi, Chiroqchi, Yakkabog‘, Koson) KSZ tarmog‘ini kengaytirish, zonalarni yirik tayanch korxonalar bilan kooperatsiya asosida ixtisoslashtirish hamda KSZlar faoliyatining ochiq raqamli monitoring tizimini joriy etish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Maxsus iqtisodiy zonalar to‘g‘risida”gi Qonuni, 2020-yil 17-fevral, O‘RQ-604-son // lex.uz.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni, 2022-yil 28-yanvar, PF-60-son // lex.uz.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 29-martdagi PQ-3635-son qarori (Qashqadaryo viloyatida kichik sanoat zonalarini tashkil etish masalalari) // lex.uz.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Kichik sanoat zonalari to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi qarori, 2020-yil 9-mart, 134-son // lex.uz.
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “2022–2026-yillarda Qashqadaryo viloyati hududlarini kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori, 2022-yil 20-aprel, 201-son // lex.uz/docs/-5971265.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2023–2025-yillarda Qashqadaryo viloyatini kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori, 2023-yil 3-fevral, PQ-44-son (2026-yil 13-martdagi PQ-96-son qaror tahririda) // lex.uz/docs/-6377444.
7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Kichik sanoat zonalari hamda yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonalari tadbirkorlarini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori, 2024-yil 17-iyul, 432-son // lex.uz/docs/-7027946.
8. Abdiholiqova G.A. Qashqadaryo viloyati sanoati rivojlanishining iqtisodiy geografik jihatlari // Yangi O‘zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o‘rni va rivojlanish omillari. – 2024. – 14-to‘plam, 1-son. – B. 257–265.
9. Qurbonov P. R. Iqlim o’zgarishi sharoitida tekislik mintaqasi shaharlarining rivojlanish xususiyatlari (Janubiy O’zbekiston misolida) //Экономика и социум. – 2023. – №. 10 (113)-1. – С. 210-214.
10. Ashurov M.M. Kichik sanoat zonalari: qulay biznes muhitini yaratish va hududni rivojlantirishda muhim omil sifatida // Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – Vol. 1, Issue 8.
11. Botirov Y. Z., Qurbonov P. R. Qashqadaryo viloyati shaharlari rivojlanishida iqlimning o’rni //Экономика и социум. – 2024. – №. 10-1 (125). – С. 328-331.
12. Qurbonov P. Kichik shaharlarda agrosanoat majmuini rivojlanish imkoniyatlari va istiqbollari (Qashqadaryo viloyati misolida) //Nashrlar. – 2023. – С. 298-301.
13. Soliyev A.S. Iqtisodiy geografiya: nazariya, metodika va amaliyot. – Toshkent: Kafolat print company, 2013. – 182 b.
14. Shodmonqulov K.M. Kichik sanoat zonalarining faoliyatini samarali boshqarish yo‘nalishlari: iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent.

15. Farmonov D.D. Kichik sanoat zonalari rivojlanishining hozirgi holati // International journal of science and technology. – 2025. – Vol. 2, No. 5. – P. 129–132. DOI: 10.70728/tech.v2.i05.047.

16. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi. Press-reliz: Qashqadaryo viloyatida sanoat ishlab chiqarishi, 2025-yil yanvar–noyabr. – 22.12.2025 // qashstat.uz.

17. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi. Press-reliz: Qashqadaryo viloyatida demografik holat, 2025-yil yanvar–dekabr. – 27.01.2026 // qashstat.uz.

18. Weber A. Über den Standort der Industrien. – Tübingen: J.C.B. Mohr, 1909. – 246 S.

19. Christaller W. Die zentralen Orte in Süddeutschland. – Jena: Gustav Fischer, 1933. – 331 S.

20. Perroux F. Note sur la notion de pôle de croissance // Économie appliquée. – 1955. – Vol. 8. – P. 307–320.

21. Krugman P. Increasing Returns and Economic Geography // Journal of Political Economy. – 1991. – Vol. 99, No. 3. – P. 483–499.

22. UNCTAD. World Investment Report 2019: Special Economic Zones. – New York and Geneva: United Nations, 2019. – 237 p.

23. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida Qashqadaryo viloyati kichik sanoat zonalarining investitsion salohiyatiga ta’sir etuvchi omillar va ularning samaradorligini oshirish imkoniyatlari // “Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali. – 2025. – 3(11). – B. 22–26. DOI: 10.5281/zenodo.17792072.

24. O’zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo’mitasi. (Stat.uz)